

II этап. Тарых. Эссени баалоо критерийлери (1-күн)

Тема «1941-жылы Москва үчүн болгон салгылашууларда

кыргызстандыктардын эрдиги»

Макс. – 40 балл

Тексттин көлөмү – ар кандай типтеги эң аз 30-35 сүйлөм

Эсседе төмөнкү маселелер ачылып берилиши керек:

Критерий №	Индикаторлор	Баллардын саны
1. Эссенин мазмуну	<p>Катышуучу</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4 балл – эссенин темасын ачып берүү үчүн өзүнүн алдына койгон максаттарды жана маселелерди түшүндүрөт (киришүү абзацы – теманын актуалдуулугунун аныкталышы). • 16 балл – тарыхый контекстти билгендигин көрсөтөт, эссенин негизги бөлүгүн жазуу үчүн далилдерди табат жана формулировкалайт (ар бир туура жооп үчүн 4төн балл). <p>Негизги бөлүктө төмөнкү маселелерди ачып берет:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кыргызстандыктардан жана казакстандыктардан түзүлгөн кайсы согуштук бөлүкчө Москва үчүн болгон салгылашууга катышкан (ал качан түзүлгөн, командири ким эле, Москванын алдында кайсы багытта салгылашкан)? <p><u>Болжолдуу жооп:</u></p> <p><i>316-аткычтар дивизиясы казакстандык (негизинен, Алма-Ата шаарынан) жана кыргызстандык аскерге чакырылуучулардан түзүлгөн. (Дивизиянын аткычтар полкторунун бирөөсү Фрунзе шаарында түзүлгөн. №6 орто мектептин имараты дивизиянын түзүлгөн жери болгон. Ал мектептин жанында дивизиянын командири И. В. Панфиловдун бюсту орнотулган.) Дивизиянын командири болуп Кыргыз ССРинин аскердик комиссары генерал-майор Иван Васильевич Панфилов дайындалган. 1941-жылы октябрь айынын баытарында дивизия Волоколамск багытында Москванын алдындагы согуштук аракеттерге катышып баштаган.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Качан жана кандай жагдайларда бул согуштук түзүм гвардиялык деген наамды алган? <p><u>Болжолдуу жооп:</u></p> <p><i>Панфиловчу-баатырлардын эрдигинин маанисин политрук Василий Клочковдун “Россия – кең, бирок чегинүүгө жер жок – артыбызда – Москва” деген сөздөрү менен аныктаса болот. Чоң жоготууларга учуроо менен, дивизия сан жагынан ашкан каршылаштын күчтөрүнүн алгалоосун кармап турушкан.</i></p> <p><i>Көрсөткөн каармандык жана эрдиги үчүн дивизия 1941-жылдын 17-ноябрында Кызыл Туу Ордени менен сыйланган.</i></p> <p><i>18-ноябрда Гусеново айылынын жанындагы салгылашууларда дивизиянын командири И. В. Панфилов каза болгон. Ал өлгөндөн кийин, ага Советтер Союзунун Баатыры деген наам ыйгарылган. Ошол эле күнү дивизия 8-гвардиялык аткычтар дивизиясы деп өзгөртүлгөн. Дивизиянын Кызыл Туу Ордени менен сыйланышы жана 8-гвардиялык аткычтар дивизиясына айланышы (согуш жылдарында биринчилерден болуп) дивизия Москва үчүн канчалык эрдик менен салгылашканын көрсөтүп турат.</i></p>	20 балл

	<p>3. Бул согуштук түзүмдүн аскерлери кайсы салгылашууда өзгөчө айырмаланган? <u>Болжолдуу жооп:</u> <i>1941-жылы ноябрь айынын ортосунда эң оор салгылашуулар жүргөн. Мындай салгылашуулардын бири болуп 16-ноябрда Дубосеково разъездинде орун алган немис танкалары менен болгон кармаш эсептелет. Бул салгылашуу 28 панфиловчу-баатырлардын эрдиги деген ат менен белгилүү. 4-ротанын аскерлери политрук Василий Клочковдун башкаруусу астында эрдик менен согушушкан: 18 немис танкасын жок кылып, сан жагынан ашкан душман жөө аскерлери менен салгылашышкан. Алгачкы айларда 28 панфиловчу-баатырлардын баары өлгөн деп эсептелген. Өлгөндөн кийин аларга Советтер Союзунун Баатыры деген наам ыйгарылган. Алардын арасында кыргызстандыктар да болгон: Дүйшөнкул Шопоков, Николай Ананьев, Иван Москаленко, Григорий Конкин, Григорий Петренко, Григорий Шемякин.</i></p> <p><u>Же башка аргументтүү көз караштар да каралат.</u></p> <p>4. Улуу Ата Мекендик согуштун жүрүшүндө Москва үчүн болгон салгылашуу кандай мааниге ээ эле? <u>Болжолдуу жооп:</u> <i>Москва үчүн салгылашуу – СССРдин Германияга каршы Улуу Ата Мекендик согушунун гана эмес, Экинчи Дүйнөлүк согуштун да эң маанилүү окуяларынын бири. Москваны бүткүл өлкө коргогон жана Гитлердин согуштун башында эле СССР кулайт деген мифи жокко чыккан. Ал эми Кызыл Армиянын жана бүтүндөй совет элинин күжүрмөн духу кыйла көтөрүлгөн. Жеңишке болгон ишеним арткан. Ошондой эле, Германиянын жеңилбес армиясы жана чагылгандай тез согуш планынын (блицкригдин) ийгилиги тууралуу мифтер да жокко чыгарылган. Германия тарабынан оккупацияланган Европа өлкөлөрү да жеңишке ишенип башташкан. Каршылык көрсөтүү кыймылы күч алган. СССРге каршы согушка мына-мына кирейин деп турган Япония жана Түркия тез арада өз пландарын өзгөртүшүп, бул оюнан баш тартышкан. Румыния, Венгрия жана Финляндия Гитлердин жеңишинен күмөн санап башташкан жана Европадагы нацисттик режимге азыраак колдоо көрсөтүп калышкан. СССР, Улуу Британия жана АКШдан турган антигитлердик коалиция толугу менен түзүлгөн.</i></p>	
<p>2. Эссенин чыгармачыл мүнөзү</p>	<p>Катышуучу</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5 балл – темага карата жеке личносттук кабылдоосун жана түшүнүүсүн көрсөтүп берет • 5 балл – корутундуларды чыгарат 	<p>10 балл</p>
<p>3. Катышуучунун ишинин композициялык ырааттуулугу, тили жана стили</p>	<p>Катышуучу</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5 балл – иштин эркин композициясы менен бирге анын ички мазмундук биримдигин, б.а., негизги тезистердин жана ырастоолордун шайкештигин сактайт • 5 балл – өзүнүн ырастоолоруна аргумент мисалдарды келтирет 	<p>10 балл</p>
	<p>Бардыгы</p>	<p>40 балл</p>